

**AVTAL**  
**för**  
**BEMANNINGSFÖRETAG**

mellan

Tjänsteföretagens Arbetsgivarförbund

och

Svenska Byggnadsarbetareförbundet  
Svenska Elektrikerförbundet  
Fastighetsanställdas Förbund  
Försäkringsanställdas förbund  
Grafiska Fackförbundet  
Handelsanställdas förbund  
Hotell och Restaurang Facket  
Industrifacket  
Svenska Kommunalarbetareförbundet  
Svenska Lantarbetareförbundet  
Svenska Livsmedelsarbetareförbundet  
Svenska Metallindustriarbetareförbundet  
Svenska Musikerförbundet  
Svenska Målarförbundet  
Svenska Pappersindustriarbetareförbundet  
Skogs- och Träfacket  
SEKO – facket för service och kommunikation  
Svenska Transportarbetareförbundet

## INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sid
Anställning hos beställaren	20
Anställning	3
Arbetsledning – föreningsrätt	3
Arbetsmarknadsförsäkringar och övrigt	19
Arbetsmiljöansvar	19
Arbetstid	4
Förhandlingsordning	21
Garanterad lön och ersättning under ej utbokad tid	6
Giltighetstid	22
Helglön	9
Ikraftträdande, information, medinflytande, fackligt arbete, organisationstillhörighet m m	20
Kompetensutveckling	20
Löneavdrag vid frånvaro	13
Löneutbetalning	13
Neutralitet	20
Permission	14
Rese- och traktamentsersättningar	12
Semester	19
Sjuklön, havandeskapslön	15
Tillämpningsområde - ikraftträdande	2
<b>Bilaga 1</b> – Ikraftträdande, information, medinflytande fackligt arbete, organisationstillhörighet m m	24
<b>Bilaga 2</b> – Kompetensutveckling	26

## **§ 1 Avtalets tillämpningsområde - ikraftträdande**

### **Mom 1 Tillämpningsområde m m**

Detta avtal gäller för företag som hyr ut arbetstagare (bemanningsföretag) och som är medlemmar i Tjänsteföretagens Arbetsgivarförbund samt deras anställda när de utför arbete för vilket något av Arbetstagarförbunden har avtalsrätten.

Med undantag för de avtalsvillkor som finns intagna i § 7-13 i detta avtal gäller följande:

Under utbokad tid tillämpas för den anställda det, för det aktuella arbetet hos kunden, vid varje tidpunkt tillämpliga riksavtal avseende löner och allmänna anställningsvillkor.

*(Anmärkning:*

*Detta avtal gäller inte då arbete utförs på entreprenad.)*

### **Mom 2 Ikraftträdande**

Efter en skriftlig framställning från någon av parterna ska kollektivavtalet börja tillämpas fr o m den första dagen i månaden efter den då framställningen görs (s k inkoppling).

När inkoppling sker upphävs samtidigt samtliga mellan företaget och fackförbunden eventuellt direkt tecknade kollektivavtal.

Avtalet ska gälla mellan de parter som anges i framställningen. Vid oklarheter rörande partsställningen ska inkopplingen föregås av överläggningar. (Processen beskrivs i **bilaga 1**.)

## **§ 2      Arbetets ledning - föreningsrätt**

### **Mom 1    Arbetets ledning och fördelning**

Med iakttagande av lagar och författningar och detta avtals bestämmelser har arbetsgivaren rätt att leda och fördela arbetet, att fritt antaga och uppsäga arbetstagare samt att anställa arbetstagare oavsett om dessa är organiserade eller inte.

### **Mom 2    Föreningsrätt**

Föreningsrätten ska av alla parter lämnas okränkta.

*Anmärkning:*

*Arbetsgivaren kan utan att kränka föreningsrätten begära att en arbetsledare inte ska tillhöra samma fackliga organisation som arbetarna.*

## **§ 3      Anställning**

### **Mom 1    Anställningsformer**

Anställning gäller tillsvidare om inte annat avtalats enligt nedanstående:

Istället för 5, 5a och 6 § i lagen om anställningsskydd gäller följande:

Mellan arbetsgivaren och arbetstagaren kan vid ett tillfälle överenskommelse träffas om anställning för viss tid. Sådant anställningsavtal ska vara skriftligt och får inte överstiga 6 månader, men kan uppgå till 12 månader om det godkänns av den lokala arbetstagarorganisationen.

Visstidsanställning kan avbrytas i förtid med en ömsesidig uppsägningstid om 14 dagar.

Därutöver kan avtal enligt lag träffas för vikariat, praktikarbete, feriearbete och med anledning av tjänstgöring enligt lagen om totalförsvarsplikt.

## **Mom 2 Anställningsbevis m m**

Arbetsgivaren ska senast vid anställningens tillträde till arbetstagaren överlämna ett anställningsbevis enligt 6 a § LAS och en kopia ska sändas till det berörda arbetstagarförbundet.

Arbetsgivaren ska inför varje nytt uppdrag informera arbetstagaren om de anställnings-, arbets- och arbetsmiljöförhållanden som råder hos beställaren.

## **Mom 3 Driftsenhet**

Det kontor vid vilket arbetstagaren är anställd ska utgöra driftsenhet enligt 22, 25 och 25 a § LAS.

## **§ 4 Arbetstid**

### **Mom 1 Arbetstid under utbokad tid**

Under all tid då arbetstagaren är utbokad tillämpas de på den aktuella arbetsplatsen gällande arbetstidsbestämmelserna. Arbetstiden förläggs i enlighet med vad som gäller för motsvarande yrkesgrupper hos kunden.

I de fall kundens verksamhet genom lag eller kollektivavtal är helt eller delvis undantagen från nattarbetsförbudet är även motsvarande arbetsuppgifter som utförs av de utbokade arbetstagarna undantagna.

Om lokal överenskommelse om avvikelse från arbetstidsbestämmelser träffats hos kund och detta resulterat i ersättning (tid eller pengar) utges motsvarande till anställda enligt detta avtal. Detta gäller dock inte om ersättningen ingår i det genomsnittliga förtjänstläget (T+P).

## **Mom 2 Arbetstid under ej utbokad tid**

Ordinarie arbetstid uppgår för heltidsanställd till 40 tim per helgfri vecka i genomsnitt per 4-veckorsperiod. Efter lokal överenskommelse kan längre begränsningsperioder tillämpas.

Under de perioder då arbetstagaren inte är utbokad förläggs ordinarie arbets- och utbildningstiden mellan 07.00 och 17.00, om inte annat överenskommes lokalt.

## **§ 5 Lön och ersättningar under utbokad tid**

Vid uppdrag som är längst 10 arbetsdagar och omfattar högst 20 personer, utbetalas arbetstagarens senaste genomsnittsförtjänst (T+P) under senast kända 3-månadersperiod, dock lägst med personlig lön, jämte tillägg och ersättningar enligt tillämpligt riksavtal.

Ovan tillämpas inte om liknande uppdrag utförts hos kund (arbetsplats) under närmast föregående period om 12 månader.

Vid annat fall utgår timlön/månadslön motsvarande det genomsnittliga förtjänstläget (T+P) för jämförbara grupper hos kund. Med P avses prestationslön, ackord, premielön, bonus samt provision. Den personliga timlönen/månadslönen enligt § 6 mom 1 får inte underskridas.

För fastställande av rörliga lönedelar (P) som beräknas i efterhand och med en beräkningsperiod maximalt upp till och med tre månader ska, om de lokala parterna inte är överens om annat, grundas på senast föregående kända mätperiod.

Om detta skulle ge ett missvisande resultat kan de lokala parterna komma överens om annan mätperiod.

## **§ 6 Garanterad lön och ersättning under ej utbokad tid**

### **Mom 1 Timlön/månadslön**

För vuxna arbetstagare avtalas en personlig månadslön/timlön enligt den lönepraxis som gäller hos bemanningsföretaget. Den personliga månadslönen/timlönen bekräftas i anställningsbeviset. Denna lön får för heltidsanställda inte sättas lägre än den minimilön som framgår av nedanstående.

Lön per timme utgör månadslönen  
174

Vid annan arbetstid än 40 timmar per vecka i genomsnitt per kalenderår anpassas talet till detta timental.

	<i>Månadslön</i>	<i>Timlön</i>
<i>Kvalificerade yrkesarbetare</i>	14.000	80,45
<i>Yrkesarbetare</i>	13.500	77,58
<i>Övriga</i>	12.500	71,83
<i>Nyanställda 6 mån</i>	11.500	66,09

Minderåriga: 50 kronor/timme.

## **Mom 2 Lön**

Under tid då arbetstagaren inte är utbokad, men arbetar eller deltar i beordrad utbildning utgår den personliga månadslönen/timlönen.

## **Mom 3 Garanterad lön då arbetstagaren inte behöver stå till förfogande**

Under tid då arbetstagaren inte är utbokad, inte arbetar på bemanningsföretaget eller inte deltar i utbildning utgår garanterad lön per kalendermånad om 85 % av genomsnittsförtjänsten (T+P) under senaste 3-månadersperioden. Garanterad lön kan således maximalt uppgå till 85 % av genomsnittsförtjänsten (T+P), räknat för hel kalendermånad.

Med verkan fr o m den 1 oktober 2002 höjs garanterad lön till 90 %. För att nå denna garanterade lön krävs en sammanhängande anställningstid i företaget om sex månader. Under de första sex månaderna uppgår den garanterade lönen till 85 %.

## **Mom 4 Rätt att avböja uppdrag med bibehållna anställningsförmåner**

Om synnerliga skäl föreligger, t ex extremt lång restid, som inte är självförvållad med bristande kommunikationer, svåra



medicinska besvär t ex allergier eller arbetstagaren har blivit utsatt för trakasserier hos en tidigare beställare, kan arbetstagaren med bibehållna anställningsförmåner avböja ett erbjudet uppdrag. Bedömningen måste göras i varje enskilt fall. Vid medicinska besvär kan arbetsgivaren begära att besvären styrks av läkarintyg.

#### **Mom 5 Tillägg för arbete på obekvämt arbetstid**

Tillägg för arbete på obekvämt arbetstid utgår med:

- |   |             |          |
|---|-------------|----------|
| - måndag – fredag   | 18.00-23.00 | 15,00 kr |
| - måndag – fredag   | 23.00-07.00 | 30,00 kr |
| - lördag, Midsommarafton,<br>Jul- och Nyårsafton samt<br>söndagar och helgdagar | 00.00-24.00 | 60,00 kr |

#### **Mom 6 Övertid och övertidsersättning**

Med övertid menas all den tid då arbetstagaren utför arbete utöver det gällande heltidsarbetstidsmåttet.

För varje övertidstimme under helgfria måndagar - fredagar betalar arbetsgivaren månadslönen i tillägg mellan kl 06.00 - 20.00.

94

För varje övertidstimme på annan tid utgår månadslönen i tillägg.

72

För anställd med timlön beräknas övertidsersättningen timlönen x 174

94

respektive  $\frac{\text{timlönen} \times 174}{72}$

Ovanstående ersättningar inkluderar semesterlön.

Endast fulla halvtimmar tas med i beräkningen.

Övertidsarbete kan, efter överenskommelse, även kompenseras i form av ledig tid (kompensationsledighet), varvid varje övertidstimme mellan kl 06.00 - 20.00 kompenseras med 1,5 timmar och varje övertidstimme under annan tid med 2 timmar.

*Protokollsanteckning:*

*För det fall att en ny Arbetstidslag införs eller den nuvarande väsentligen förändras ska parterna uppta förhandlingar om eventuella Anpassningar av § 4.*

## **§ 7 Helglön**

### **Mom 1 Rätt till helglön**

Helglön utges vid tillsvidareanställning och vid sådana tidsbegränsade anställningar som pågår eller är avsedda att pågå längre tid än tre månader För att arbetstagaren ska ha rätt till helglön krävs att anställningen består efter helgen.

Helglön betalas inte till arbetstagare, som är avlönad per vecka eller längre tidsenhet.

För helg som infaller under semester utges helglön under nämnda förutsättningar. Under annan ledighet utges helglön under förutsättning att ledigheten varar högst fyra veckor.

Arbetstagare som under ledighet överstigande fyra veckor bereds arbete i samband med helg, är inte berättigad till helglön.

Helglön utges inte om frånvaro utan giltig orsak förekommit, helt eller delvis, under arbetsdag närmast före eller efter helgen. Helglön utges inte heller vid frånvaro utan giltig orsak under helgen avseende arbetstagare med ordinarie arbetstid på helgen. Vid semester och annan ledighet, förskjuts nämnda dagar i motsvarande mån.

## **Mom 2 Helglönedagar**

Helglön utges för följande dagar: nyårsdagen, trettondagen, långfredagen, annandag påsk, första maj, Kristi Himmelfärdsdag, annandag pingst, midsommarafton, julafton, juldagen, annandag jul och nyårsafton.

Detta gäller under förutsättning att dagen infaller på annan veckodag än lördag och söndag,

Helglön utges inte för dag för vilken arbetstagaren fått eller kunnat få ersättning från allmän försäkringskassa.

Uppbär arbetstagaren i samband med ledighet för studier statligt eller kommunalt studiebidrag för helglöneberättigad dag minskas helglönen med motsvarande belopp.

## **Mom 3 Helglönens storlek**

Helglönen utgör arbetstagarens personliga lön, alternativt genomsnittliga förtjänst (T+P) multiplicerat med antalet ordinarie arbetstimmar per vecka, dividerat med 5,0.

För arbetstagare, med rätt till helglön, för vilken den genomsnittliga förtjänsten (T+P) inte kan beräknas, tillämpas den genomsnittliga förtjänsten (T+P) som arbetstagaren sannolikt skulle ha uppburit, om han utfört arbete under senaste beräkningsperiod.

Helglönen per dag beräknas efter övergång från heltids- till deltidsarbete eller omvänt på följande sätt. Arbetstagarens personliga lön alternativt genomsnittliga förtjänst (T+P) multipliceras med 5,0 dividerade antalet ordinarie arbetstimmar i genomsnitt per vecka, som gällde för arbetstagaren under tiden närmast före helgen ifråga.

#### **Mom 4 Helglönens utbetalning**

Helglön utbetalas vid det avlöningstillfälle som avser den avlöningsperiod inom vilken första arbetsdagen efter helgen infaller.

### **§ 8 Rese- och traktamentsersättningar**

#### **Mom 1**

Vid tjänsteresor utgår rese- och traktamentsersättningar med de av Riksskatteverket vid varje tidpunkt rekommenderade normalbeloppen.

#### **Mom 2 Beräkning av restid**

Med restid som medför rätt till ersättning avses den tid under en beordrad tjänsteresa som åtgår för själva resan till bestämmelseorten. Restid som faller inom klockslagen för den

ordinarie daglig arbetstid som gäller för arbetstagaren räknas som arbetstid. Vid beräkning av restid medtas därför endast tjänsteresor utanför arbetstagaren ordinarie arbetstid.

Vid beräkning av restid ska endast fulla halvtimmar medtas. Om arbetsgivaren har bekostat sovplats på tåg eller båt under resan eller del av denna, ska tiden klockan 22.00-08.00 ej medräknas.

Som restid räknas även normal tidsåtgång då arbetstagaren under tjänsteresa själv kör bil eller annat fordon, oavsett om detta tillhör arbetsgivaren eller ej.

Resan ska anses påbörjad och avslutad i enlighet med de bestämmelser som gäller vid traktamentsberäkning eller motsvarande vid respektive företag.

### **Mom 3 Restidersättningen storlek**

Restidersättning utges per timme med ett belopp motsvarande månadslönen genom 240 utom när resan har företagits under tiden från klockan 18.00 fredag fram till klockan 06.00 måndag eller från klockan 18.00 dag före arbetsfri helgdagsafton eller helgdag fram till klockan 06.00 dag efter helgdag, då ersättningen är månadslönen genom 190. Timlönen utgör 1/174 av arbetstagaren fasta kontanta månadslön inklusive förekommande ackordskompensation.

Ovanstående ersättningar inkluderar semesterlön.

Restidersättningen utges för högst 6 timmar per kalenderdygn.

## § 9 Löneutbetalning

Lön betalas minst en gång per kalendermånad i efterskott om annat inte överenskommes lokalt.

## § 10 Löneavdrag vid frånvaro

När arbetstagaren är frånvarande minst en dag på grund av tjänstledighet, görs vid månadslön, löneavdrag enligt följande:

- Under en period om högst 5 (6) \*arbetsdagar görs för varje arbetsdag ett avdrag med  $1/21$  ( $1/25$ ) \* av månadslönen
- under en period längre än 5 (6)\* arbetsdagar görs avdrag med dagslönen för varje ledig dag. Detta gäller även arbetstagarens arbetsfria vardagar och sön- och helgdagar.

$$\text{dagslön} = \frac{\text{den fasta kontanta månadslönen} \times 12}{365}$$

- Vid frånvaro del av dag avdrages  $\frac{\text{månadslön}}{174}$  per timme

\* Tal inom parentes används vid sexdagarsvecka.

## § 11 Permission

Med permission förstås kort ledighet med bibehållen lön under högst en dag. Vid nära anhörigs begravning kan permissionen dock också omfatta nödvändiga resdagar.

Permission kan beviljas i följande fall:

- eget bröllop
- egen 50-årsdag
- förstagångsbesök hos läkare eller tandläkare vid akut sjukdom eller olycksfall.
- besök vid sjukvårdsinrättning efter remiss av företagsläkare eller av annan läkare som arbetsgivaren anvisat. Om den läkare till vilken arbetstagaren remitterats föreskriver återbesök beviljas permission för högst tre sådana återbesök
- nära anhörigs frånfälle
- nära anhörigs begravning och gravsättning
- plötsligt svårt sjukdomsfall hos hemmaboende nära anhörig

Som nära anhörig räknas make/maka, registrerade partnerskap, sammanboende under äktenskapsliknande förhållanden, barn, syskon, föräldrar, svärföräldrar samt mor- och farföräldrar.

## **§ 12 Sjuklön, havandeskapslön**

### **Mom 1 Rätt till sjuklön**

Sjuklön utges enligt lagen om sjuklön för lön som den anställde gått miste om p g a sjukfrånvaron.

Vid frånvaro på grund av sjukdom, olycksfall eller arbetsskada ska arbetstagaren omgående göra anmälan till arbetsgivaren. Arbetstagaren har inte rätt till sjuklön för tid innan sådan anmälan gjorts.

Arbetstagaren ska så snart som möjligt meddela arbetsgivaren när han räknar med att kunna återgå i arbete. Sådant meddelande ska lämnas senast dagen före återgång. Samma gäller om arbetstagaren blir arbetsförmögen på grund av olycksfall eller arbetsskada.

Arbetstagaren ska lämna arbetsgivaren en skriftlig försäkran om att han varit sjuk, uppgifter om i vilken omfattning hans arbetsförmåga varit nedsatt på grund av sjukdomen och under vilka dagar han skulle ha arbetat.

Vid frånvaro på grund av sjukdom som varar längre än sju dagar är arbetstagaren skyldig enligt lagen om sjuklön att uppvisa läkarintyg.

Om arbetsgivaren så begär ska arbetstagaren styrka sjukdomen med läkarintyg från tidigare dag. Kostnaderna för begärt intyg betalas av arbetsgivaren. Har arbetsgivaren begärt intyg från viss läkare, är han inte skyldig att ersätta kostnaden för intyg från annan läkare.



## Mom 2 Beräkning av sjuklön

Sjuklön utges för sådan tid som arbetstagaren skulle ha utfört arbete under ordinarie arbetstid om han inte varit sjuk.

Den första sjukfrånvarodagen i varje sjuklöneperiod utgör karensdag utan rätt till sjuklön.

### *Mom.2.1 För månadsavlönade:*

För varje timme arbetstagaren är frånvarande på grund av sjukdom görs sjukavdrag per timme enligt nedan från månadslönen.

Med månadslön avses den fasta kontanta månadslönen inklusive fasta tillägg.

Under den första sjukfrånvarodagen i sjuklöneperioden görs avdrag med

$$100 \% \times \frac{\text{månadslönen} \times 12}{52 \times \text{veckoarbetstiden}}$$

och fr o m den andra sjukfrånvarodagen t o m den 14:e kalenderdagen i sjuklöneperioden görs för varje sjuklöneberättigad dag avdrag per timme med

$$20 \% \times \frac{\text{månadslönen} \times 12}{52 \times \text{veckoarbetstiden}}$$

Dessutom utges fr o m den andra sjukfrånvarodagen t o m 14:e kalenderdagen i sjuklöneperioden sjuklön med 80 % av övriga lönedelar och ersättningar som avser ersättning för ordinarie arbetstid.

### **Sjukdomsfall längre än 14 kalenderdagar. Avdrag fr o m 15:e kalenderdagen**

Avdrag görs för varje kalenderdag frånvaron omfattar med

$$\frac{\text{månadslönen} \times 12}{365}$$

Om frånvaro med kalenderdagsavdrag omfattar en hel kalendermånad görs i stället avdrag med hela månadslönen.

#### *Mom.2.2 För timavlönade*

Fr o m den andra sjukfrånvarodagen t o m 14:e kalenderdagen utgör sjuklönen för varje sjuklöneberättigad dag 80 % av arbetstagarens medeltimförtjänst. För arbetstagare med enbart timlön utgör sjuklönen 80 % av denna timlön.

Dessutom utges fr o m den andra sjukfrånvarodagen t o m den 14:e kalenderdagen i sjuklöneperioden sjuklön med 80 % av övriga lönedelar och ersättningar som avser ersättning för ordinarie arbetstid.

### **Mom 3 Havandeskapslön**

En kvinnlig arbetstagare som är tjänstledig på grund av havandeskap eller i samband med barns födelse har rätt till havandeskapslön från arbetsgivaren

- om hon varit anställd hos arbetsgivaren under minst ett år i följd samt
- hennes anställning fortsätter under minst tre månader efter tjänstledigheten

Havandeskapslön utges

- under en månad om arbetstagaren har varit anställd i ett men inte två år i följd och
- under två månader om arbetstagaren har varit anställd i två år i följd eller mer

Om ledigheten skulle bli kortare än en respektive två månader, utges havandeskapslön inte för längre tid än ledigheten omfattar.

Havandeskapslönen utbetalas med halva beloppet när tjänstledigheten börjar och resterande hälft efter det att arbetstagaren har återgått i arbete i tre månader efter tjänstledigheten.

Havandeskapslön utges inte om arbetstagaren undantas från föräldrapenning enligt lagen om allmän försäkring. Om denna förmån har nedsatts ska havandeskapslönen reduceras i motsvarande grad.

*Mom.3.1 För månadsavlönade:*

Havandeskapslönen per månad utgör 10 % av månadslönen. För månadslönedelar som överstiger 7,5 x gällande basbelopp/12 utgör havandeskapslönen 90 %.

*Mom.3.2 För timavlönade:*

Havandeskapslönen utgör 10% av genomsnittslönen per månad under ordinarie arbetstid under den tremånadersperiod som närmast föregått tjänstledigheten.

## **§ 13 Semester**

Semester utgår enligt lag. Semesterlön och semesterersättning utgår med 13,3 % av semesterlöneunderlaget.

## **§ 14 Arbetsmiljöansvar**

Bemanningsföretaget ska verka för att beställaren vidtar och informerar om de skyddsåtgärder som erfordras vid arbete inom beställarens område samt särskilt iakttar 3 kap 6, 7 och 12 § och 6 kap 10 § AML samt 4 § AMF.

Bemanningsföretaget ansvarar för erforderlig rehabiliteringsverksamhet bland arbetstagarna.

## **§ 15 Arbetsmarknadsförsäkringar och övrigt**

### **Mom 1 Arbetsmarknadsförsäkringar**

Arbetsgivaren är skyldig att teckna och vidmakthålla AMF-försäkringar

- 1 Avtalspension SAF - LO
- 2 Tjänstegrupplivförsäkring (TGL)
- 3 Avgångsbidragförsäkring (AGB)
- 4 Avtalsgruppsjukförsäkring (AGS)
- 5 Trygghetsförsäkring vid arbetsskada (TFA)

enligt de vid varje tidpunkt gällande överenskommelserna mellan SAF och LO/PTK.

Dessa skyldigheter gäller även under tid då arbetsgivaren inte har någon anställd.

## **Mom 2 Övrigt**

Utvecklingsavtalet mellan SAF-LO/PTK av den 15 april 1982 gäller på avtalsområdet.

### **§ 16 Ikraftträdande, information, medinflytande, fackligt arbete, organisationstillhörighet m m**

Överenskommelse om ikraftträdande o s v har träffats i enlighet med **Bilaga 1**.

### **§ 17 Kompetensutveckling**

Överenskommelse om kompetensutveckling av arbetstagarna i bemanningsföretagen har träffats i enlighet med **Bilaga 2**.

### **§ 18 Neutralitet**

Arbetstagaren får inte utföra arbete hos beställaren som är föremål för fackliga stridsåtgärder.

### **§ 19 Anställning hos beställaren**

Arbetstagaren är oförhindrad att efter iakttagande av uppsägningstiden när som helst ta anställning hos beställaren.

## **§ 20 Förhandlingsordning**

### **Mom 1 Förhandlingspreskription**

Om en part vill yrka skadestånd eller annan fullgörelse enligt lag, kollektivavtal eller enligt enskilt avtal, ska parten begära förhandling inom fyra månader från det parten fått kännedom om den omständighet som kravet grundas på. Förhandlingen måste dock begäras senast två år efter det att denna omständighet inträffat.

Om en part inte begär förhandling inom föreskriven tid, förlorar parten rätten till förhandling.

### **Mom 2 Lokal förhandling**

En förhandling ska i första hand fullgöras mellan de lokala parterna (arbetsgivaren och den lokala fackliga organisationen hos denne).

Förhandlingen ska påbörjas snarast möjligt och senast inom två veckor från den dag då den har begärts, om inte parterna har kommit överens om annat.

### **Mom 3 Central förhandling**

Efter avslutad lokal förhandling ska den part som vill fullfölja ärendet hänskjuta frågan till central förhandling.

Begäran om central förhandling ska vara skriftlig och göras hos motpartens organisation inom två månader från den dag då den lokala förhandlingen har avslutats. Försummas detta förlorar parten rätten till förhandling.

Central förhandling ska påbörjas snarast möjligt och senast inom tre veckor från den dag då den har påkallats, om inte parterna har kommit överens om annat.

#### **Mom 4 Rättsligt avgörande**

Om en rättstvist som rör lag, kollektivavtal eller enskilt avtal har varit föremål för central förhandling utan att kunna lösas, får part hänskjuta tvisten till rättsligt avgörande inom tre månader från den dag då den centrala förhandlingen har avslutats. Försummas detta förlorar parten rätten till talan.

Tvist enligt § 5 och då tvistens avgörande bedöms vara beroende av vittnesupptagning av representant för kundföretaget ska avgörandet ske genom skiljedom enligt lag om skiljeförfarande om parterna inte är överens om annat.

#### *Anmärkning:*

Om en tvistefråga grundar sig på lagen om anställningsskydd, ska lagens tidsfrister gälla i stället för fristerna i denna förhandlingsordning. Denna förhandlingsordning påverkar inte heller reglerna om frister och skyldigheter för arbetsgivaren att begära förhandling enligt 34, 35 och 37 § lagen om medbestämmande i arbetslivet.

#### **§ 21 Giltighetstid**

Överenskommelsen gäller fr o m den 15 oktober 2000 t o m den 31 oktober 2002. Därefter gäller avtalet ett år i sänder om begäran om förhandling inte framställs senast tre månader före den löpande avtalsperiodens utgång. Begärs förhandling gäller

avtalet till avtalsperiodens utgång och därefter med en ömsesidig uppsägningstid om 7 dagar.

*Anmärkning:*

*Rätten till uppsägning äger parterna samlat om inte annat överenskommets.*

Stockholm den 1 september 2000

För

För

Tjänsteföretagens  
Arbetsgivarförbund

Arbetslagareförbunden



## **Bilaga 1**

### **Ikraftträdande, information, medinflytande, fackligt arbete, organisationstillhörighet m m**

#### **Ikraftträdande och fastställande av partställning**

Enligt § 1 mom 2 träder avtalet ikraft efter skriftlig framställan av någon av parterna ska kollektivavtalet börja tillämpas fr o m den första dagen i månaden efter den då framställningen görs. I samband härmed ska partställningen klargöras och fastställas. Med arbetsgivarpart avses Tjänsteföretagens Arbetsgivarförbund. Med arbetstagarpart avses någon av arbetstagarförbunden. Framställan ska av arbetstagarförbund tillsändas Tjänsteföretagens Arbetsgivarförbund.

Vid fastställande av part ska bemanningsföretagets huvudsakliga verksamhet vara vägledande. För att underlätta fastställandet bör aktuellt bemanningsföretag bidra med erforderliga upplysningar. Tjänsteföretagens Arbetsgivarförbund ska tillsända avtalsframställan till det förbund, som enligt ovanstående bedöms vara part.

Fastställes inte partsställningen av något skäl inom rimlig tid ska ärendet på endera partens begäran underställas arbetsgruppen för parterna i bemanningsavtalet, som skyndsamt har att fatta beslut.

Denna ordning för ikraftträdande och fastställande av partställning innebär att antalet förtroendemän, facklig tid m m, enligt lagen om facklig förtroendemans ställning på arbetsplatsen, ska stå i rimlig proportion till vad som i övrigt är

normalt på arbetsmarknaden. Likaså ska inte tillämpningen av lagen om styrelserepresentation för de privatanställda komma att medföra olägenhet för företaget utan vägledning må hämtas utifrån vad som är normalt på arbetsmarknaden.

### **Förhandlingsrätt**

Efter det att partsställningen fastställts ska aktuellt förbund med utgångspunkt från huvudsaklighetsregeln fastställa vem som lokalt är bärare av de fackliga rättigheterna och ska företaget skriftligen underrättas därom. Oklarheter och dröjsmål beträffande partställning som inte beror på arbetsgivaren ska inte i något avseende vara arbetsgivaren till förfång eller kunna utgöra grund för skadeståndstalan.

### **Organisationstillhörighet**

I samband med att detta avtal träffats klargör arbetstagarförbunden följande:

”Anställda i bemanningsföretag behåller sitt medlemskap i berört LO-förbund oavsett inom vilket avtalsområde vederbörande är utbokad till. Medlemstillhörigheten kan ändras om den anställda under längre tid är utbokad på arbetsplatser som annat förbund än det egna har avtalsrätten för. Arbetstagare utan medlemskap ska organiseras av den fackliga organisation som har avtalsrätten för den arbetsplats som han/hon är utbokad till.”

## **Bilaga 2**

### **Kompetensutveckling**

#### **Förutsättningar**

Den allt hårdare internationella konkurrensen i kundföretagen kräver en målmedveten satsning på att utveckla kompetensen hos de anställda. Snabb produktionsutveckling ställer krav på nya kompetenser hos den som verkar i industrisektorn. Ökad fokusering på kunder och marknad ställer krav på ökad flexibilitet. Övergång från regelstyrning till målstyrning och kvalitetssäkring ställer krav på förändrad arbetsorganisation.

Ett kontinuerligt förändringsarbete i dessa avseenden förutsätter att såväl företagets som de anställdas utvecklingsbehov identifieras. Härvid har cheferna en viktig uppgift att översätta företagets behov till den egna arbetsgruppen och dess medlemmar.

#### **Behov**

Alla anställda bör ges möjlighet att genom olika insatser utveckla den kompetens som behövs i nya eller förändrade arbetsuppgifter.

Det bör också beaktas att enskilda anställda har idéer utifrån sina perspektiv om sina egna och företagets utvecklingsbehov. Det kan vara fråga om att utveckla kunskaper och förmåga som på sikt kan gynna både den enskilde och företaget.

Utveckling i arbetet sker genom kombinationer av insatser som berör arbetsinnehåll, arbetssätt, arbetsorganisation, teknikstöd och kompetens.

## **Ansvar**

Det är företagets ansvar att genomföra utvecklingsinsatser av personal, organisation och teknik. Samtidigt åvilar det den enskilde anställde att ta initiativ och känna engagemang och ansvar för sin kompetensutveckling.

## **Dialog**

En viktig grund för utvecklingen av de anställdas och företagets samlade kompetens är dialog mellan chef och medarbetare. Det är i dialogen som företagets utvecklingsprogram och dess genomförande kan göras känt. Dialogen kan också utgöra riktningvisare för den enskilde anställdes engagemang, reflexioner och planer. Dialogen kan skapas genom t ex löpande planerings- och utvecklingssamtal. Dessutom är det viktigt att i arbetslagen diskutera och planera för förändring.

Erfarenheten visar att väl fungerande dialoger förutsätter insatser i företagen i form av utbildning av både chefer och medarbetare i kommunikation, målformulering, uppföljning av resultat etc. Dialogen ska föras i positiv anda och syfta till en god utveckling för de anställda och företaget.

## **Samverkan**

Det är parternas uppfattning att genomförande av dialog och kompetensutveckling i företagen samt stöd till enskilda anställdas initiativ till egen utveckling bör anpassas till varje enskilt företags situation och utgå från företagets affärsidé och långsiktiga visioner.

Formerna för dialog med de anställda, planering, genomförande och uppföljning av olika utvecklingsinsatser bör diskuteras och träffas överenskommelse om mellan de lokala parterna.

### **Lönebildningen**

Enskilda anställdas kompetensutveckling bör utgöra en viktig del i lönebildningen i företagen.